HE 164/2020 vp

Lähettäjä: Kontkanen HELENA (KAM) <helena.kontkanen@oikeus.fi>
Lähetetty: perjantai 16. lokakuuta 2020 14.45
Aihe: VS: Lakivaliokunta perjantai 16.10.2020 klo 08.00 / HE 164/2020 vp / Asiantuntijapyyntö

Hei,

Kiitos mahdollisuudesta täydentää asiantuntijakuulemisen vastauksia kirjallisesti.

1. Siirtymäsäännökset

Nyt voimassa olevan väliaikaislain siirtymäsäännökset ovat toimineet kuten oli tarkoitettu. Velkojat ovat hakeneet konkurssiin velallisia, joille on joko annettu tiedoksi konkurssiuhkainen maksukehotus ennen 1.5. tai vaikka se olisikin annettu tiedoksi 1.5 jälkeen, niin ko. velat ovat erääntyneet ennen 1.3.2020. Käsitykseni mukaan velkojat ovat tehneet konkurssihakemuksia pääasiassa em. perusteilla. Pysyvän maksukyvyttömyyden osoittaminen ilman maksukyvyttömyysolettaman tukea on käytännössä velkojalle erittäin hankalaa.

Nopeasti laskien näitä velkojien/velallisten hakemuksia on tehty väliaikaislain aikana seuraavasti ajalla 1.5.-31.8.2020 (Lähde: Tilastokeskus ja Maksukyvyttömyysrekisteri):

	velkojien hakemukset		velallisten omat hakemukset		yhteensä	
	%	lukumäärä	%	lukumäärä	%	lukumäärä
toukokuu	58,8 %	119 kpl	41,2 %	83 kpl	100 %	202 kpl
kesäkuu	53,4 %	75 kpl	46,6 %	65 kpl	100 %	140 kpl
heinäkuu	55,9 %	73 kpl	44,1 %	58 kpl	100 %	131 kpl
elokuu	63,6 %	84 kpl	36,4 %	48 kpl	100 %	132 kpl

Vertailun vuoksi todettakoon, että vuonna 2019 tehtiin keskimäärin 216 konkurssihakemusta kuukaudessa.

Em. taulukosta nähdään, että siirtymäsäännökset ovat sallineet velkojien hakea konkurssiin sellaisia velallisia, jotka olivat tulleet maksukyvyttömiksi jo ennen väliaikaislain voimaantuloa. Luonnollisesti mukana voi olla hakemuksia, jotka on hylätty, mutta hylkäysprosentti lienee ollut pikemminkin normaalia alhaisempi, päätellen aloitettujen konkurssien määristä.

Nyt esitetyn väliaikaislain siirtymäsäännökset vastaavat logiikaltaan voimassa olevaa väliaikaislakia. Edelleenkään velkoja ei voisi tehdä konkurssihakemusta maksukyvyttömyysolettaman perustella, jos maksukehotus on annettu saatavista, jotka ovat erääntyneet korona-aikana (1.3.2020 jälkeen). Siirtymäsäännöksen merkitys vähenee ajan kuluessa, koska alkuvuonna 2020 maksuvaikeuksissa olleet ovat saattaneet jo velkojien perintäprosessissa edetä konkurssihakemuksen asteelle. Näiden velallisten määrä ainakin vähenee koko ajan. Pian ollaan varmaankin tilanteessa, jossa maksukyvyttömyysolettamaa ei voida enää käyttää lainkaan.

Ymmärtääkseni velkojien tilanne ei muutu mahdollisen 3 kuukauden jatkon takia. Tilanne olisi vastaavanlainen, vaikka väliaikaislaki olisi alun perinkin säädetty olemaan voimassa 31.1.2021 saakka.

2. Jatkotoimenpiteistä

a) Ei jatkoa väliaikaislaille

En näe konkurssilain normaalisääntelyn varaan siirtymisessä mitään pelättävää tai uhkaavaa niidenkään velallisten näkökulmasta, jotka ovat koronapandemia vuoksi taloudellisissa vaikeuksissa. Suomen hyvin toimiva konkurssilainsäädäntö lähtee siitä, että konkurssiin asetetaan vain pysyvästi maksukyvyttömiä velallisia. Maksukyvyttömänä ei pidetä velallista, joka on tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä (KonkL 2:1). Jos yrityksen maksuvaikeudet ovat tilapäisiä ja johtuvat koronasta, velallinen voi näyttää tämän toteen velkojan konkurssihakemusta käsiteltäessä.

Luotan tuomioistuinten kykyyn soveltaa konkurssilakia tältä osin oikein, järkevästi ja siten kuin on tarkoitettu. Kysymys maksukyvyttömyydestä on riitautettavissa ja selvitystä voi normaalistikin käräjäoikeudessa esittää maksukyvyttömyyden pysyvyydestä/tilapäisyydestä sekä myös sen syystä. Osapuolilla on mahdollisuus muutoksenhakuun.

Kuten professori Tuula Linna totesi, on velallisen asiana näyttää maksuvaikeuksien johtuvan koronasta. Vaikka velallisten konkurssihakemusten määrä on kevään ja kesän aikana suhteellisesti noussut, mitään velallisten hakemusten tulvaa ei kuitenkaan ole nähty (ks. edellä oleva taulukko). Tämä viitannee siihen, että monella yrityksellä tilanne on kuitenkin hallinnassa. Yrittäjien tuoreessa kyselyssä konkurssiuhkaa koki 5 prosenttia yrittäjistä, mikä tarkoittaa 12 000 – 15 000 yritystä. Se on toki suuri määrä, ja taloudellisesti vaikeina aikoina tätä voitaneen pitää väistämättömänä.

On huolellisesti harkittava, mistä suunnasta rajoituksia arvioidaan ja asetetaan. Perusoikeudellisten näkökohtien merkitys kasvaa, mitä pitempään poikkeussääntely jatkuu.

b) Väliaikaislakia jatketaan

Jos väliaikaislain voimassaoloa nyt kuitenkin päädytään jatkamaan, tammikuussa 2021 ollaan jälleen samassa tilanteessa kuin nyt. Helmikuun alusta lukien tuskin enää löytyisi puoltoa väliaikaistilan jatkamiselle, joten silloin siirryttäisiin joka tapauksessa normaalisääntelyyn. Edellä kohdassa a) sanottu pätee siinäkin tilanteessa.

Ystävällisin terveisin
Helena Kontkanen

_____

Helena Kontkanen
Konkurssiasiamies | Bankruptcy Ombudsman Konkurssiasiamiehen toimisto | The Office of Bankruptcy Ombudsman Ratapihantie 9, 00520 HELSINKI Puh/tel. +358 29 566 5102
GSM +358 50 325 8334
helena.kontkanen@oikeus.fi
www.konkurssiasiamies.fi